

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-02-1276-2/11
Sarajevo, 20.7.2012. godine

01,02-02-1

20.07.2012

BOSNA I HERCEGOVINA			
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE			
SARAJEVO			
PRIMLJENO:	23.07.2012		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Godina
01,02-02-1-33/R			2012

H

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH
- Zastupnički dom -
- Dom naroda -

SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 12. sjednici održanoj 4.7.2012. godine, utvrdilo je Prijedlog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, te zaključilo da se isti uputi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine uz prijedlog da se razmatra po temeljnom zakonodavnom postupku.

U svezi s navedenim, u pravitku dostavljamo Prijedlog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, kao i elektroničku verziju Prijedloga zakona.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK

Vladimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

prijedlog

**ZAKON
O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI**

Sarajevo, srpanj 2012. godine

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____ 2012. godine, i na sjednici Doma naroda, održanoj _____ 2012. godine, usvojila je

ZAKON O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Zakona)

Ovim se zakonom propisuju osnovna prava za ostvarivanje besplatne pravne pomoći, oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći, subjekti za pružanje i korisnici besplatne pravne pomoći, uvjeti i način za ostvarivanje, financiranje i kontrola pružanja besplatne pravne pomoći, kao i nadzor nad provođenjem ovog zakona, te se osniva Ured za pružanje besplatne pravne pomoći pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 2. (Cilj Zakona)

(1) Cilj ovog zakona je da se svakom građaninu osigura djelotvoran i jednak pristup pravdi radi vladavine prava i ravnopravnosti građana u postupku pred sudom, tijelom uprave i drugim tijelima vlasti pred kojima se ostvaruju ili štite pojedinačna prava, obveze i interesi.

(2) Cilj zakona iz stavka (1) ovog članka provodi se kroz uspostavljanje efikasnog i održivog sustava besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini.

(3) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i tumače u skladu s ciljem iz stavka (1) ovog članka.

Članak 3. (Besplatna pravna pomoć)

(1) Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičke osobe na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom, tijelima uprave i drugim tijelima koji rade na temelju javnih ovlasti, čije troškove u cijelosti ili djelomično snose nadležna tijela u skladu s ovim zakonom.

(2) Odobrena besplatna pravna pomoć se može ograničiti samo iz razloga propisanih zakonom.

(3) Ostvareno pravo na besplatnu pravnu pomoć je pretpostavka za oslobađanje od pristojbi, o čemu odlučuje nadležno tijelo u skladu s posebnim zakonom.

Članak 4. (Značenja izraza)

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) pravo na besplatnu pravnu pomoć predstavlja pravo svake fizičke osobe da uz ispunjenje određenih uvjeta traži i ostvari besplatnu pravnu pomoć u skladu s ovim zakonom;
- b) korisnik besplatne pravne pomoći je svaka fizička osoba koja koristi neki od oblika besplatne pravne pomoći, u skladu s ovim zakonom;
- c) pružatelj besplatne pravne pomoći je fizička osoba zakonom ovlaštena da za odobreni oblik besplatne pravne pomoći korisniku pruži stručnu pravnu pomoć i koja je odgovorna za nestručno ili nesavjesno pruženu pravnu pomoć;
- d) oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći su radnje i postupci kojima se korisniku besplatne pravne pomoći omogućuje zaštita prava na pravično suđenje i jednak pristup pravdi;
- e) subjektima pružanja besplatne pravne pomoći smatraju se nadležna tijela propisana ovim zakonom, odvjetnici koji su članovi odvjetničkih komora u Bosni i Hercegovini i udruge i zaklade registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći u skladu sa zakonima kojim je uređena ova oblast, kao i drugi subjekti u skladu s drugim zakonima;
- f) nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći je tijelo koje je ovim zakonom, kao i zakonom Republike Srpske, zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, zakonima kantona i zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, ustanovljeno kao tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći korisnicima, u opsegu i oblicima utvrđenim zakonom;
- g) osobom lošeg imovinskog stanja smatra se osoba koja, prema svom općem imovinskom stanju i stanju članova svog obiteljskog kućanstva, nema sredstava da plati opunomoćenika i/ili radnje opunomoćenika te troškove postupka, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje obitelji;
- h) članovima obiteljskog kućanstva korisnika besplatne pravne pomoći smatraju se osobe koje su kao takve predvidjeli obiteljski zakoni Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- i) međunarodnim konvencijama smatraju se svi međunarodni akti koji se odnose na pravo pojedinca na pravično suđenje i jednak pristup pravdi, a koje je Bosna i Hercegovina ratificirala;
- j) prekogranični sporovi su sporovi koje vode korisnici pravne pomoći u pravnim sustavima izvan Bosne i Hercegovine, a koji su stekli pravo na besplatnu pravnu pomoć na temelju zakona i u skladu sa ustanovljenim međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine za pružanje pravne pomoći izvan njezina pravnog sustava.

Članak 5.

(Temeljna načela sustava besplatne pravne pomoći)

Sustav besplatne pravne pomoći temelji se na:

- a) jednakoj dostupnosti prava na besplatnu pravnu pomoć svim osobama u skladu sa zakonom i zabrani diskriminacije bez obzira na osobno svojstvo pružatelja i korisnika usluga;
- b) profesionalnom postupanju pružatelja i poštivanje dostojanstva korisnika;
- c) usmjerenosti k potrebama korisnika usluga besplatne pravne pomoći i organiziranju sustava besplatne pravne pomoći u skladu s utvrđenim prioritetnim potrebama;
- d) poticanju općeg pravnog informiranja i savjetovanja u sustavu besplatne pravne pomoći;
- e) poticanju mirnog rješavanja sporova;
- f) efikasnosti, ekonomičnosti i održivosti sustava besplatne pravne pomoći;
- g) unaprjeđivanju i korištenju svih društvenih kapaciteta u pružanju besplatne pravne pomoći;
- h) poticanju partnerstva i koordinacije u radu pružatelja besplatne pravne pomoći;
- i) javnosti svih oblika rada (upravljanje, rukovođenje, odlučivanje) u sustavu besplatne pravne pomoći;
- j) stalnom praćenju potreba korisnika;
- k) kontroli i unaprjeđivanju kvalitete usluga besplatne pravne pomoći;
- l) poticanju i usavršavanju pružatelja besplatne pravne pomoći.

Članak 6. **(Nezavisnost)**

(1) Nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći obavlja svoju funkciju samostalno, nepristrasno i nezavisno od drugih tijela vlasti i institucija.

(2) Nijedno tijelo ili institucija nemaju pravo utjecati na rad nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći .

Članak 7. **(Minimum prava)**

(1) Prava utvrđena ovim zakonom predstavljaju minimum prava koja se drugim zakonima i propisima ne mogu umanjivati.

(2) Osoba ostvaruje pravo na besplatnu pravnu pomoć kod nadležnog tijela za pružanje besplatne pravne pomoći prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta, ukoliko ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Osoba koja ostvari pravo na besplatnu pravnu pomoć pred nadležnim tijelom u mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta, uživa to pravo na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

(4) U cilju ostvarivanja prava iz stavka (3) ovog članka, nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći dužna su međusobno surađivati.

(5) Ako je pravo na besplatnu pravnu pomoć priznato na temelju drugog zakona, odredbe ovog zakona primjenjuju se samo u vezi s pitanjima koja nisu uređena tim zakonom.

DIO DRUGI - OBLICI OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 8.

(Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći)

(1) Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- a) opće informacije o pravima i obvezama;
- b) pomoć u popunjavanju obrazaca;
- c) pravne savjete;
- d) pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta podnesaka;
- e) zastupanje pred tijelima uprave i upravnim organizacijama i institucijama koje rade na temelju javnih ovlasti;
- f) zastupanje na sudu;
- g) sastavljanje apelacija;
- h) pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija);
- i) sastavljanje podnesaka međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava.

(2) Pravo na opće informacije o pravima i obvezama i pomoć u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć imaju sve osobe bez obzira ispunjavaju li uvjete propisane člankom 13. ovog zakona.

(3) Pravni savjet je detaljno informiranje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari.

Članak 9.

(Postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć)

(1) Besplatna pravna pomoć pruža se korisnicima besplatne pravne pomoći u postupcima u kojima se ostvaruju i štite njihova prava i na zakonu zasnovani interesi.

(2) Postupci iz stavka (1) ovog članka su:

- a) upravni postupak;
- b) upravni spor;
- c) prekršajni postupak;
- d) parnični postupak;
- e) izvanparnični postupak;
- f) izvršni postupak;
- g) kazneni postupak u skladu sa zakonima o kaznenom postupku.

(3) U skladu s odredbama ovog zakona korisnici besplatne pravne pomoći ostvaruju pravo i u postupcima po izvanrednim pravnim lijekovima, postupcima pred ustavnim sudovima u Bosni i Hercegovini i Europskim sudom za ljudska prava, kao i postupcima pred drugim međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije regulirano.

Članak 10.

(Postupci u kojima se ne pruža besplatna pravna pomoć)

Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć ne odnosi se na:

- a) postupak pred gospodarskim sudovima i gospodarskim odjelima u sudovima;

- b) postupak registracije pravnih subjekata;
- c) postupak registracije poduzetničke ili obrtničke djelatnosti;
- d) postupak registracije udruga i zaklada;
- e) postupak pred nadležnim poreznim tijelima;
- f) postupak pribavljanja urbanističke suglasnosti i građevinske dozvole, te druge pravne radnje u vezi s građenjem;
- g) sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

DIO TREĆI – KORISNICI BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 11.

(Korisnik besplatne pravne pomoći)

Korisnik besplatne pravne pomoći može biti:

- a) državljanin Bosne i Hercegovine i druga fizička osoba koja ima boravište na teritoriju Bosne i Hercegovine;
- b) fizička osoba koja se nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine pod međunarodnom zaštitom u skladu s međunarodnim standardom, a osobito tražitelji azila, izbjeglice, osoba pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatridi, žrtve trgovine ljudima, u skladu s obvezama koje Bosna i Hercegovina ima prema međunarodnim konvencijama;
- c) osoba čija su prava zaštićena odredbama Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece i Konvencije o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu.

Članak 12.

(Zabrana diskriminacije)

Svatko ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, pod uvjetima propisanim ovim zakonom, bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno i socijalno podrijetlo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugoj udruzi, obrazovanje, spol, spolno izražavanje ili orijentaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da mu onemoguću ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava utvrđenih ovim zakonom.

DIO ČETVRTI - UVJETI I NAČIN OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 13.

(Uvjeti za ostvarivanje besplatne pravne pomoći)

(1) Pravo na besplatnu pravnu pomoć na temelju statusa ostvaruje:

- a) osoba koja prima stalnu socijalnu pomoć;
- b) djeca bez roditeljskog staranja;
- c) osoba kojoj je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela osoba;
- d) uživatelj najniže mirovine, pod uvjetom da nema drugih članova obiteljskog kućanstva;
- e) žrtva nasilja u obitelji ili nasilja na temelju spola;
- g) tražitelji azila, osoba pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatridi, žrtve trgovine ljudima.

(2) Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje i osoba lošeg imovinskog stanja kada to utvrdi nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći.

Članak 14.

(Utvrdjivanje statusa osobe)

Status osobe iz članka 13. stavka (1) ovog zakona dokazuje se odgovarajućim dokumentima nadležnih tijela.

Članak 15.

(Utvrdjivanje lošeg imovinskog stanja)

(1) Osobom lošeg imovinskog stanja smatra se osoba čija ukupna mjesečna redovita primanja i prihodi po članu kućanstva ne prelaze iznos od 40% od prosječne mjesečne neto plaće isplaćene na razini iz koje se financira nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći i nema imovine koja može biti predmet izvršenja po zakonima o izvršnom postupku.

(2) Prilikom utvrđivanja lošeg imovinskog stanja uzet će se u obzir svi prihodi i primanja koja se ne smatraju prihodom, kao i primanja na koja podnositelj zahtjeva i članovi njegova obiteljskog kućanstva ne plaćaju porez i imovina koja je u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova njegova obiteljskog kućanstva, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Pri utvrđivanju podobnosti za besplatnu pravnu pomoć zbog lošeg imovinskog stanja neće se uzimati u obzir prihod i imovina onih članova obiteljskog kućanstva koji su u postupku za koji je podnesen zahtjev za besplatnu pravnu pomoć protustranka podnositelju zahtjeva.

Članak 16.

(Primanja koja se smatraju prihodom)

(1) Primanja koja se smatraju prihodom su primanja propisana zakonima o porezu na dohodak i zakonima o porezu na dobit, koje podnositelj zahtjeva i članovi njegova obiteljskog kućanstva primaju u razdoblju od šest mjeseci prije mjeseca u kojem je zahtjev podnesen.

(2) Prihodima iz stavka (1) ovog članka smatraju se i izvanredni prihodi i imovina koja uključuje nasljedstvo, darove, otpremnine, nagrade i druge prihode koje je primio podnositelj zahtjeva ili član njegova obiteljskog kućanstva barem jednom u razdoblju od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva.

Članak 17.

(Djelomična naknada troškova postupka)

Kada podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju određena sredstva koja se mogu koristiti tijekom postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a osobito troškova zastupanja, nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći će odrediti koje troškove postupka snosi nadležno tijelo, a koje podnositelj zahtjeva.

Članak 18.

(Kriterij očigledne neosnovanosti)

(1) Besplatna pravna pomoć neće se odobriti podnositelju zahtjeva ili će se otkazati ukoliko je odobrena:

- a) ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neosnovan;
 - b) ako se radi o neopravdanom vođenju postupka;
 - c) ako se radi o zlouporabi prava na besplatnu pravnu pomoć.
- (2) Smatrat će se da je riječ o neopravdanom vođenju postupka kada je podnositelj zahtjeva u očiglednom nerazmjeru sa stvarnim izgledom na uspjeh, kao i kada želi voditi postupak radi postizanja svrhe koja je suprotna načelima poštenja i morala.

(3) Smatrat će se da je riječ o zlouporabi prava na besplatnu pravnu pomoć ako je podnositelj zahtjeva dao netočne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti u tijeku vođenja postupka iste nije prijavio nadležnom tijelu za pružanje besplatne pravne pomoći.

Članak 19.

(Zahtjev za pravnu pomoć)

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć iz članka 8. toč. c), d), e), f), g), h) i i) ovog zakona podnosi se nadležnom tijelu za pružanje besplatne pravne pomoći na propisanom obrascu uz priložene dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava na pravnu pomoć.

(2) Podnositelj zahtjeva odgovara za točnost podataka navedenih u zahtjevu.

Članak 20.

(Rješenje o pravu na besplatnu pravnu pomoć)

(1) O zahtjevu za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći odlučuje rješenjem bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.

(2) Protiv rješenja kojim se odbija zahtjev za besplatnu pravnu pomoć podnositelj zahtjeva ima pravo u roku od osam dana od dana prijma rješenja uložiti žalbu.

(3) Žalba iz stavka (2) ovog člana podnosi se tijelu određenom ovim zakonom, zakonima Federacije Bosne i Hercegovine i kantona, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje će o žalbi odlučiti u roku od osam dana.

(4) Protiv rješenja iz stavka (3) ovog člana nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(5) Odbijanje zahtjeva za pravnu pomoć, postupak po žalbi i odluka u upravnom sporu ne odgađaju rokove koji teku po drugim postupcima, niti mogu biti osnova za tužbu za naknadu štete zbog nepružanja pravne pomoći.

(6) Za postupke po izvanrednim pravnim lijekovima pred domaćim tijelima, za postupke pred ustavnim sudovima u Bosni i Hercegovini, postupke pred Europskim sudom za ljudska prava i

pred drugim međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava na temelju zahtjeva stranke donosi se posebno rješenje.

Članak 21.

(Vremensko važenje priznatog prava)

(1) Pravo na odobrenu besplatnu pravnu pomoć važi do pravomoćnog okončanja postupka, ukoliko odobrena pravna pomoć ranije nije otkazana ili opozvana.

(2) Pravo na odobrenu besplatnu pravnu pomoć prestaje:

- a) smrću korisnika;
- b) izvršenjem usluge;
- c) kada nadležno tijelo utvrdi da je korisnik dao netočne podatke na temelju kojih je priznato pravo;
- d) kada se promijene okolnosti u vezi s uvjetima za priznavanje prava.

Članak 22.

(Povrat troškova postupka)

Kada je korisnik prava na besplatnu pravnu pomoć potpuno ili djelomično uspio u postupku i dosuđeni mu troškovi postupka, na zahtjev nadležnog tijela koje je odobrilo besplatnu pravnu pomoć dužan je vratiti u proračun iznos troškova ostvarenih po osnovi odobrene besplatne pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.

Članak 23.

(Obveza vraćanja sredstava)

Kada se u tijeku postupka utvrdi da su se financijske prilike korisnika ili članova njegova obiteljskog kućanstva bitno izmijenile, i to u slučajevima nasljedstva, dara, promjene posla, dobitka na igrama na sreću ili sličnim slučajevima, tako da je isti u mogućnosti potpuno ili djelomično vratiti nastale troškove, korisnik je dužan platiti troškove pružene pravne pomoći o čemu nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći donosi posebno rješenje.

DIO PETI - SUBJEKTI I PRUŽATELJI BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 24.

(Subjekti)

(1) Subjekti za besplatnu pravnu pomoć u skladu s odredbama ovog zakona su nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći (ured, zavod, centar za pravnu pomoć ...) utvrđena ovim zakonom, zakonom Republike Srpske, zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, zakonima kantona i zakonom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine .

(2) Subjekti za besplatnu pravnu pomoć, a u skladu s propisima kojima je uređena djelatnost i nadležnost ovih subjekata, su:

- a) udruge i zaklade registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći;
- b) odvjetničke komore u Bosni i Hercegovini;
- c) druga tijela i institucije.

Članak 25.

(Pružatelji besplatne pravne pomoći)

(1) Pružatelji besplatne pravne pomoći u skladu s odredbama ovog zakona su ovlašteni da ispred nadležnog tijela za pružanje besplatne pravne pomoći poduzimaju radnje u postupku u kojem se pruža pravna pomoć i obvezni da pravnu pomoć pruže pravodobno, kvalitetno i u skladu s pravilima struke i profesije.

(2) Za zastupanja pred sudom, zastupanje u prekograničnim sporovima i u drugim slučajevima kada nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći smatra opravdanim, može angažirati odvjetnika s liste pružatelja pravne pomoći, kome je dužno u skladu s posebnom tarifom isplatiti naknadu.

(3) Nadležni ministar pravde donijet će poseban propis kojim će urediti postupak prijave odvjetnika, način vođenja liste i tarifu iz stavka (2) ovog članka.

Članak 26.

(Pravo zastupanja)

(1) Pravo zastupanja korisnika besplatne pravne pomoći u skladu s ovim zakonom i procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini imaju službenici nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći pod uvjetom da su diplomirani pravnici koji imaju položen pravosudni ispit i najmanje tri godine radnog iskustva na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita.

(2) Pravo zastupanja u skladu s procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini imaju odvjetnici koji su članovi odvjetničkih komora u Bosni i Hercegovini i zaposleni u udrugama i zakladama koje su registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći.

(3) Pravni zastupnici iz st. (1) i (2) ovog članka su dužni informirati stranku o poduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tijek i ishod konkretnog postupka.

DIO ŠESTI – PRAĆENJE SUSTAVA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI I SURADNJA NADLEŽNIH TIJELA

Članak 27.

(Odbor)

(1) U cilju praćenja provođenja zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, transparentnosti i suradnje nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći i praćenje funkcioniranja sustava besplatne pravne pomoći osniva se Odbor za besplatnu pravnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odbor).

(2) Odbor čini po jedan predstavnik nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći s razine Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, jedan član kojeg predlaže Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine i jedan odvjetnik s liste pružatelja besplatne pravne pomoći kojeg predlaže ministar pravde Bosne i Hercegovine.

(3) Odbor imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara), na razdoblje od četiri godine.

(4) Odbor donosi poslovnik o radu.

(5) Odbor podnosi Vijeću ministara godišnje izvješće o radu.

Članak 28. **(Nadležnost Odbora)**

(1) Odbor je nadležan za:

- a) praćenje uspostavljanja i funkcioniranja sustava besplatne pravne pomoći;
- b) koordinaciju i harmonizaciju sustava besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini i razvijanje međusobnih odnosa i suradnje nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći;
- c) vođenje aktivnosti radi usklađivanja tarifa besplatne pravne pomoći, uz prethodnu suglasnost nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći;
- d) unifikaciju dokumenata koji se upotrebljavaju u postupku po zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć, uz prethodnu suglasnost nadležnih tijela za pružanje besplatne pravne pomoći ;
- e) davanje informacija, objavljivanje publikacija, uređivanje web-stranice;
- f) praćenje kvalitete i predlaganje mjera za kvalitetno pružanje besplatne pravne pomoći.

(2) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo pravde) pruža tehničku pomoć za provođenje aktivnosti iz stavka (1) ovog članka.

Članak 29. **(Stručna obuka pružatelja besplatne pravne pomoći)**

(1) Pružatelji besplatne pravne pomoći su obvezni stalno se usavršavati i pohađati odgovarajuće programe edukacije, u skladu s opisima poslova, potrebama i uvjetima radnog mjesta na koje su raspoređeni.

(2) Nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći je dužno osigurati adekvatno usavršavanje za rad i kontinuiranu stručnu obuku pružatelju besplatne pravne pomoći.

(3) Način stručnog obrazovanja i usavršavanja, program stručne obuke, vrijeme trajanja, kao i ostala pitanja stručne obuke pružatelja besplatne pravne pomoći utvrđuje nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći.

DIO SEDMI - FINANCIRANJE PRUŽANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Članak 30. **(Financiranje)**

(1) Sredstva za organiziranje i pružanje besplatne pravne pomoći od strane nadležnog tijela za pružanje besplatne pravne pomoći osiguravaju se u proračunu iz kojeg se financira to tijelo.

(2) Sredstva za pružanje pravne pomoći udrugama i zakladama koje su registrirane za pružanje besplatne pravne pomoći osiguravaju se u skladu sa zakonima, na temelju odobrenog projekta.

Članak 31. (Evidencija)

(1) O pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći vodi evidenciju u manualnoj i u elektroničkoj formi.

(2) Nadležna ministarstva pravde će donijeti odgovarajuće akte kojim će detaljno regulirati način vođenja i sadržaj evidencija iz stavka (1) ovog članka.

Članak 32. (Uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologija)

(1) U cilju unapređenja efikasnosti rada nadležna tijela za pružanje besplatne pravne pomoći koriste informacijsko-komunikacijske tehnologije.

(2) Rukovoditelj tijela odobrava uvođenje novih softverskih i sistemskih rješenja u cilju osiguravanja jednoobraznosti u uporabi informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

(3) Nadležno ministarstvo pravde donosi upute i instrukcije kojima se regulira način korištenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija, sigurnosne procedure, organizacija IKT potpore i druga pitanja u vezi s primjenom i korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

DIO OSMI - KONTROLA KVALITETE

Članak 33. (Nadzor)

(1) Nadzor nad savjesnim i stručnim pružanjem besplatne pravne pomoći obavlja po službenoj dužnosti tijelo pred kojim se vodi postupak u kojem stranka ostvaruje pravo na pravnu pomoć.

(2) Kada tijelo pred kojim se vodi postupak utvrdi da je pravna pomoć pružena nesavjesno ili nestručno, sastavit će o tome bilješku u spisu i upozorit će korisnika pravne pomoći na okolnost pružene pravne pomoći, nadležno tijelo koji je odobrilo pružanje besplatne pravne pomoći i nadležno ministarstvo pravde.

Članak 34. (Nesavjesno i nestručno pružanje pravne pomoći)

(1) Pod nesavjesnim i nestručnim pružanjem besplatne pravne pomoći smatra se:

a) propuštanje određenih radnji ili rokova, poduzimanje radnji suprotno općim pravilima struke i profesije, uslijed kojih korisnik nije ostvario svoje pravo ili interes u kojem je pružena besplatna pravna pomoć;

b) neosnovano odbijanje pružanja pravne pomoći, izvan razloga predviđenih ovim zakonom;

c) naplaćivanje naknade za pruženu pravnu pomoć neposredno od korisnika ili ugovaranje plaćanja naknade s korisnikom.

(2) Nesavjesno i nestručno pružanje pravne pomoći utvrđuje se kroz kontrolu kvalitete pružanja pravne pomoći, u vrijeme dok se pravna pomoć pruža ili na temelju efekata pružene pravne pomoći po odredbama ovog zakona.

Članak 35.

(Pokretanje postupka za utvrđivanje odgovornosti pružatelja)

(1) Nadležno tijelo koje je odobrilo pružanje besplatne pravne pomoći i nadležno ministarstvo pravde odredit će povjerenstvo koje će utvrditi okolnosti uslijed kojih je došlo do nesavjesnog, odnosno nestručnog pružanja pravne pomoći.

(2) Povjerenstvo može od pružatelja i korisnika besplatne pravne pomoći zatražiti potrebna objašnjenja i dodatne informacije, a kada ocijeni da je potrebno, može pozvati pružatelja ili korisnika da daju izjavu o bitnim činjenicama.

(3) Postupak kontrole pružanja besplatne pravne pomoći provodi se po pravilima kojim je uređen upravni postupak.

Članak 36.

(Pravne posljedice stručnog nadzora)

(1) U slučaju utvrđivanja odgovornosti za nesavjesno ili nestručno pružanje pravne pomoći, povjerenstvo podnosi izvješće nadležnom tijelu koje je odobrilo pružanje besplatne pravne pomoći i nadležnom ministarstvu pravde.

(2) Nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći, ako utvrdi da je pravna pomoć pružena nestručno i nesavjesno, a ako nije za korisnika nastupila šteta, pružatelja besplatne pravne pomoći će opomenuti.

(3) Ako je utvrđen teži oblik nesavjesnog ili nestručnog pružanja pravne pomoći, uslijed kojeg nastane šteta za korisnika, nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći može pružatelju koji je službenik nadležnog tijela izreći zabranu pružanja pravne pomoći na određeno vrijeme.

Članak 37.

(Pravne posljedice stručnog nadzora prema odvjetnicima)

(1) Kada je besplatnu pravnu pomoć pružao odvjetnik, nadležno tijelo koje je odobrilo pružanje besplatne pravne pomoći će o nestručnom ili nesvjesnom pružanju pravne pomoći obavijestiti odvjetničku komoru u koju je odvjetnik upisan.

(2) Odgovornosti pružatelja iz stavka (1) ovog članka za nesavjesno ili nestručno pružanje besplatne pravne pomoći mogu se utvrđivati u postupku pred tijelima nadležne odvjetničke komore u skladu s aktima komore.

(3) Nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći će, bez obzira na odluku tijela nadležne odvjetničke komore, nakon dva upozorenja o nesavjesno ili nestručno pruženoj pravnoj pomoći od strane odvjetnika donijeti rješenje kojim će istog brisati s liste pružatelja pravne pomoći.

(4) Odvjetnik pravne pomoći koji je zbog nesavjesno ili nestručno pružene pravne pomoći brisan s liste pružatelja pravne pomoći nema pravo na obračun troškova za poduzete pravne radnje pružanja pravne pomoći.

Članak 38.

(Pravo pružatelja na tužbu)

(1) Na rešenje nadležnog tijela o izrečenoj mjeri i rješenje o brisanju s liste pružatelja besplatne pravne pomoći, pružatelj može izjaviti žalbu nadležnom ministarstvu pravde u roku od osam dana od dana prijma rešenja o izricanju mjere.

(2) Ministarstvo pravde odlučuje o žalbi u roku od 15 dana od dana prijma žalbe.

(3) Rešenje ministarstva pravde je konačno.

(4) Protiv rešenja ministarstva pravde kojim se žalba odbija pružatelj može pokrenuti upravni spor.

Članak 39.

(Određivanje drugog pružatelja)

Kada je rešenjem nadležnog tijela utvrđeno nesavjesno ili nestručno pružanje besplatne pravne pomoći od strane pružatelja, korisnik ima pravo na određivanje drugog pružatelja pravne pomoći, bez odlaganja u skladu s ovim zakonom.

Članak 40.

(Praćenje provođenja zakona i izvještavanje)

(1) Provođenje ovog zakona, zakona Republike Srpske, zakona Federacije Bosne i Hercegovine, zakona kantona i zakona Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine prati nadležno ministarstvo pravde, odnosno Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Izvješće o broju i vrsti zaprimljenih predmeta, broju i vrsti predmeta u kojima je pružena pravna pomoć u prethodnoj godini, trajanju pojedinih postupaka, o broju nezavršenih predmeta, te obračunatim i isplaćenim sredstvima za pravnu pomoć nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći podnosi tijelu određenom zakonima iz stavka (1) ovog članka.

DIO DEVETI – URED ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI BOSNE I HERCEGOVINE U POSTUPCIMA PRED TIJELIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 41.

(Ured za pružanje besplatne pravne pomoći Bosne i Hercegovine)

(1) Nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine u skladu s ovim zakonom je Ured za besplatnu pravnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured).

(2) Ured je samostalna upravna organizacija Bosne i Hercegovine koja se osniva u skladu sa Zakonom o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09).

(3) Ured ima status pravne osobe.

Članak 42.
(Sjedište i pečat)

(1) Sjedište Ureda je u Sarajevu.

(2) Ured ima pečat u skladu sa Zakonom o pečatima institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/98, 14/03 i 62/11.).

Članak 43.
(Rukovođenje)

(1) Radom Ureda upravlja direktor.

(2) Za direktora može biti imenovana osoba koja, osim općih uvjeta za rad u institucijama Bosne i Hercegovine, ima sveučilišnu diplomu najmanje VII. stupnja stručne spreme ili visoko obrazovanje prvog ciklusa Bolonjskog sustava studiranja s 240 ECTS bodova, položen pravosudni ispit i deset godina radnog iskustva na pravnim poslovima, od čega najmanje pet godina na poslovima rukovođenja.

(3) Direktora imenuje Vijeće ministara u skladu sa Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 07/03 i 37/03).

(4) Direktor se imenuje na mandat od pet godina, s mogućnošću još jednog ponovnog izbora.

Članak 44 .
(Ovlasti direktora)

(1) Direktor zastupa i predstavlja Ured, organizira i osigurava zakonito, pravilno i efikasno vršenje poslova iz nadležnosti Ureda.

(2) Direktor Ureda odlučuje o pravima, obvezama i dužnostima zaposlenih u Uredu, u skladu sa zakonom.

(3) Za svoj rad i rad Ureda direktor odgovara Vijeću ministara.

Članak 45.
(Unutarnje uređenje Ureda)

(1) Na rad, unutarnje uređenje i sistematizaciju radnih mjesta u Uredu primjenjuje se Zakon o upravi („Službeni glasnik BiH“, br. 32/02 i 102/09).

(2) Plaće i naknade zaposlenih u Uredu određene su Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09 i 75/09).

(3) Zaposleni u Uredu na stručnim poslovima imaju status državnih službenika, na koje se primjenjuje Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 12/02,19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09 i 8/10), a zaposleni na pomoćnim i tehničkim poslovima su zaposlenici, na koje se primjenjuje Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05, 48/05 i 60/10).

(4) Način organiziranja pravne pomoći, broj zaposlenih i unutarnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Uredu utvrđuju se pravilnikom koji donosi direktor Ureda, uz suglasnost Vijeća ministara u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 46.
(Sredstva za rad Ureda)

Sredstva za rad Ureda osiguravaju se u proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

Članak 47.
(Nezavisnost)

(1) Ured je samostalno i nezavisno tijelo Bosne i Hercegovine i svoju funkciju obavlja nezavisno od drugih tijela vlasti i institucija Bosne i Hercegovine.

(2) Nijedno državno tijelo ili institucija nema pravo da na bilo koji način utječe na rad Ureda.

Članak 48.
(Zahtjev za besplatnu pravnu pomoć)

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u postupku koji se vodi pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine podnosi se na propisanom obrascu Uredu ili nadležnom tijelu prema mjestu prebivališta ili boravišta podnositelja zahtjeva.

(2) Ured je dužan pružiti pravnu pomoć svakoj osobi koja je stekla pravo na besplatnu pravnu pomoć po zahtjevu podnesenom u skladu sa stavkom (1) ovog članka.

(3) Ako o zahtjevu iz stavka (1) ovog članka odlučuje nadležno tijelo prema mjestu prebivališta ili boravišta podnositelja zahtjeva, ispitat će ispunjenost uvjeta prema ovom zakonu i donijeti rješenje kojim podnositelju odobrava pravo na besplatnu pravnu pomoć, a Ured će odrediti pružatelja pomoći, kao i vrstu i oblik pomoći koja će se pružiti.

Članak 49.
(Kompletiranje zahtjeva)

(1) Uz zahtjev za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć podnositelj prilaže dokaz o ispunjenosti uvjeta u skladu s ovim zakonom.

(2) Podnositelj zahtjeva obvezno prilaže ovjerenu svoju pisanu izjavu i ovjerenu pisanu izjavu punoljetnih članova njegova kućanstva o imovinskom stanju, te ovjerenu svoju i ovjerenu pisanu izjavu punoljetnih članova njegova kućanstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i dohotku.

(3) Za točnost podataka navedenih u zahtjevu i izjavama podnositelj odgovara materijalno i kazнено.

(4) Osobe pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatridi i žrtve trgovine ljudima uz zahtjev prilažu odgovarajuće dokumente nadležnog tijela kojim potvrđuju svoj status.

Članak 50.

(Provjera podataka)

(1) Ured će prema vlastitoj procjeni provjeriti činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnositelja zahtjeva, a obvezno kada na to ukaže Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud), Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine i drugo tijelo gonjenja, tijela uprave na državnoj razini, osoba koja vodi postupak, kao i osoba koja ima pravni interes.

(2) Na zahtjev Ureda, nadležna tijela i pravne osobe dužni su dostaviti podatke s kojim raspolažu ili činjenice o kojima vode evidenciju, navedene u izjavi o statusu ili imovinskom stanju podnositelja zahtjeva.

Članak 51.

(Odobranje pravne pomoći)

(1) Ured odlučuje o pravu na besplatnu pravnu pomoć po odredbama ovog zakona i podnositelju zahtjeva izdaje rješenje o odobrenju pravnoj pomoći.

(2) Ako Ured utvrdi da podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete za odobranje prava na besplatnu pravnu pomoć, donosi rješenje kojim se zahtjev odbija.

(3) Protiv rješenja iz stavka (2) ovog članka podnositelj zahtjeva može u roku od osam dana od dana dostave rješenja podnijeti žalbu ministru pravde Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ministar pravde), koji je dužan po žalbi odlučiti bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana prijma žalbe.

(4) Protiv rješenja ministra pravde kojim je žalba odbijena može se pokrenuti upravni spor pred Sudom.

Članak 52.

(Oblici pružanja pravne pomoći)

(1) Službenici Ureda imaju pravo u skladu s odredbama ovog zakona pružiti svaki oblik pravne pomoći, osim zastupanja u kaznenim postupcima pred Sudom i prekograničnim sporovima.

(2) Pravo zastupanja u kaznenim postupcima pred Sudom i prekograničnim sporovima imaju članovi odvjetničkih komora u Bosni i Hercegovini koji su na listi pružatelja besplatne pravne pomoći.

(3) Način prijave, vođenje i ažuriranje liste iz stavka (2) ovog članka uređuje se pravilnikom, koji na prijedlog ministra pravde donosi Vijeće ministara.

(4) Pravo zastupanja u kaznenim postupcima vrši se u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine.

Članak 53.

(Nalog)

(1) Nakon što odobri besplatnu pravnu pomoć iz članka 52. stavka (2), Ured izdaje Nalog kojim se određuje vrsta i oblik pravne pomoći koja se odobrava i u kojem navodi ime odvjetnika koji će pružiti pravnu pomoć.

- (2) Odvjetnik je dužan nakon pružene pravne pomoći Uredu vratiti popunjen Nalog, uz koji prilaže račune i dokaze za nastale troškove, te kopiju sudske odluke.
- (3) Ured će nakon pružene pravne pomoći izvršiti obračun i isplatu ukupnih troškova pravne pomoći.
- (4) Obračun troškova zastupanja vrši se po tarifi koju na prijedlog ministra pravde donosi Vijeće ministara.

Članak 54.

(Angažiranje drugih osoba)

Pružatelji besplatne pravne pomoći mogu u pojedinom postupku angažirati ili zatražiti angažiranje vještaka, sudskih tumača i drugih osoba, kada je to nužno za vršenje zastupanja, samo na temelju prethodnog odobrenja direktora Ureda.

Članak 55.

(Nadzor)

- (1) Nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona koje se odnose na uspostavu i funkcioniranje Ureda vrši Odbor.
- (2) Ured je dužan najmanje jednom godišnje dostaviti izvješće o radu Vijeću ministara, Odboru i Ministarstvu pravde.

DIO DESETI – DODJELJIVANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI U PREKOGRANIČNIM SPOROVIMA

Članak 56.

(Besplatna pravna pomoć u prekograničnim sporovima)

- (1) Na korisnike iz članka 11. ovog zakona pri dodjeljivanju besplatne pravne pomoći u prekograničnim sporovima primjenjivat će se odredbe ovog zakona, a u skladu s međunarodnim propisima i obvezama Bosne i Hercegovine.
- (2) Ured ima isključivu nadležnost da odlučuje o dodjeli besplatne pravne pomoći iz stavka (1) ovog članka.
- (3) U rješenju kojim odlučuje o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć u prekograničnim sporovima, Ured će odrediti pružatelja pravne pomoći s verificirane liste pružatelja iz članka 52. st. (2) i (3) ovog zakona, te način plaćanja nastalih troškova.

DIO JEDANAESTI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 57.

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

- (1) Pravilnik o obrascima koji se upotrebljavaju u postupku odobravanja i pružanja besplatne pravne pomoći, i to: obrazac zahtjeva za ostvarivanje prava na pravnu pomoć, obrazac izjave o

imovinskom stanju, obrazac izjave o dopuštanju uvida u podatke o imovini, obrazac Naloga i obrazac liste pružatelja pravne pomoći propisuje direktor Ureda.

(2) Ministar pravde će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona pripremiti i dostaviti Vijeću ministara na usvajanje tarifu za obračun troškova zastupanja.

(2) Ministar pravde će u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona pripremiti i dostaviti Vijeću ministara na usvajanje pravilnik o načinu prijave, vođenju i ažuriranju liste pružatelja besplatne pravne pomoći i pravilnik o načinu vođenja evidencije o izdanim nalogima.

Članak 58.

(Imenovanje Odbora)

Vijeće ministara će u roku od šest mjeseci od dana uspostave Ureda imenovati članove Odbora.

Članak 59.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, a primjenjuje se od 1. 1. 2013. godine.

PS BiH, broj _____/12

_____2012. godine

S a r a j e v o

PREDSJEDATELJ

***Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH***

PREDSJEDATELJ

***Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH***

O B R A Z L O Ž E N J E

Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći

I. - USTAVNOPRAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći sadržana je u članku IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nadležna za donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine Bosne i Hercegovine prema Ustavu, kao i u članku II. 3. e), kojim se jamči pravo na pošteno saslušanje u građanskim i kaznenim predmetima i druga prava u vezi s kaznenim postupkom.

II. - RAZLOZI ZA UVODENJE PROPISA

Zakonodavni dio reforme u pravosuđu postavio je znatno šire nego ranije pravo siromašnog osumnjičenog, odnosno optuženog, da ima branitelja, tako da po toj osnovi može zahtijevati branitelja u tijeku cijelog kaznenog postupka, i to za sva djela, ako to zahtijevaju interesi pravde.

Zakoni o kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini predviđaju «postavljanje branitelja zbog slabog imovinskog stanja» kad ne postoje uvjeti za obveznu obranu, a postupak se vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna ili kada to zahtijevaju interesi pravde bez obzira na propisanu kaznu osumnjičenom, odnosno optuženom, gdje će se na njegov zahtjev postaviti branitelj, ako prema svom imovinskom stanju ne može snositi troškove obrane.

Članak 6. stavak 3. točka c) EKLJP zahtijeva da pravna pomoć optuženom bude osigurana besplatno, ukoliko on nema dovoljno sredstava da je plati i kada interesi pravde to zahtijevaju. Prvi uvjet je da optuženi nema sredstava platiti branitelja, a drugi da to interesi pravde zahtijevaju. Test ima li optuženi sredstava je potpuno jasan. Međutim, interesi pravde u obzir uzimaju ozbiljnost izvršenog kaznenog djela, potencijalnu kaznu koja može biti izrečena i složenost predmeta.

Osnovni uvjeti koji opravdavaju institut obvezne obrane u slučaju teških kaznenih djela mogu se steći i u odnosu na osumnjičenog, odnosno optuženog, koji odgovara za lakša kaznena djela od onih koji pretpostavljaju obveznu obranu. Zbog toga je Zakon o kaznenom postupku predvidio mogućnost postavljanja branitelja i u drugim opravdanim slučajevima. Pri ocjeni je li situacija osumnjičenog, odnosno optuženog, takva, odnosno opravdana, u obzir se uzimaju njegovi prihodi i rashodi i visina troškova obrane koji su u izgledu. Osumnjičeni, odnosno optuženi, treba pružiti odgovarajuće podatke o svom imovinskom stanju (imovini i prihodima), osobama koje izdržava i dokaze o tome. Cilj ovih odredbi je da se osumnjičeni, odnosno optuženi, koji nema sredstava za plaćanje branitelja, ne dovede samo zbog toga u nepovoljniji položaj od imućnijeg osumnjičenog, odnosno optuženog, ali samo pod određenim uvjetima. To pravo, međutim, nije apsolutno, nego se čini zavisnim i od toga da li to «zahtijevaju interesi pravde». Postojanje tih interesa jeste *quaestio facti*, o čemu odlučuje sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća. «Interesi pravde» mogu postojati, prije svega, u posebnim specifičnostima kaznenog djela koje je predmet optužbe, zatim u ličnosti osumnjičenog, odnosno optuženog, sredini u kojoj je kazneno djelo izvršeno, broju osumnjičenih, odnosno optuženih, pravnim pitanjima koje treba riješiti i sl. Sud nema posebnu obvezu upozorenja osumnjičenog, odnosno optuženog, na pravo postavljanja branitelja o trošku proračuna.

Ovim zakonom nije prošireno ovo pravo, nego postavljeno u skladu s člankom 6. stavkom 3. točkom c) EKLJP, koji zahtijeva da pravna pomoć optuženom bude osigurana besplatno, ukoliko on nema dovoljno sredstava da je plati. Kako jedino sud može utvrditi postoje li razlozi pravičnosti, i to po slobodnoj ocjeni u zavisnosti od specifičnosti svakog pojedinog slučaja, ovim zakonom pravo na pravnu pomoć omogućit će se ispunjavanjem samo osnovnog kriterija, odnosno slabog imovinskog stanja. Nesporno je da se ovim zakonom niti mogu mijenjati niti mijenjaju postulati utvrđeni u kaznenom zakonodavstvu.

Međutim, u "nekaznenim" postupcima u ostvarivanju pravne zaštite nužno je otkriti prepreke koje onemogućavaju ili otežavaju jednak pristup sudu i pravdi svim građanima.

U skladu s važećim propisima, troškovi odvjetnika u BiH su mnogo veći zbog povećanog broja njihovih dužnosti. Za mali broj "bogatih" stranaka ovo ne predstavlja problem. One mogu jednostavno i lako "platiti" svoje odvjetnike iz osobnog fonda. Međutim, mnogi neće biti u mogućnosti sebi platiti pomoć. Praksa većine država je da imaju "urede" koji se bave pružanjem besplatne pravne pomoći siromašnim strankama. Sličan ili u suštini isti zakon usvojen je u Republici Srpskoj, Brčko Distriktu BiH, Zeničko-dobojskom kantonu, Tuzlanskom kantonu ... Osnovani su Centar i uredi za pravnu pomoć u Republici Srpskoj, uredi Brčko Distrikta i kantona, što ukazuje na potrebu usvajanja ovog instituta i na ostalom dijelu BiH (u Sarajevskom kantonu identičan zakon je u proceduri donošenja), te ovog zakona kao "okvirnog", odnosno zakona za državnu razinu.

Iako Ustav Bosne i Hercegovine i ostali relevantni međunarodni dokumenti predviđaju pravo na pošteno saslušanje i u građanskim i u kaznenim slučajevima i jamče jednak pristup pravdi bez diskriminacije, pravna pomoć u BiH u građanskim slučajevima gotovo da ne postoji ili je svedena na najmanju zajamčenu mjeru. Ona se uglavnom odnosi na oslobađanje siromašnih ljudi od plaćanja troškova postupka ili sudskih pristojbi, ali nema cjelovitog državnog mehanizma za pravnu pomoć. Evidentno je da postoji veliki broj ljudi u BiH koji nemaju pristup sudovima, ali i drugim tijelima zbog siromaštva. Bh. zakoni u građanskim stvarima ne sadrže odredbe za pravnu pomoć. U nekim slučajevima, prema entitetskim zakonima o građanskom postupku, sud može postaviti privremenog predstavnika po službenoj dužnosti za optuženog. Ipak, ovo imenovanje ne smatra se pravnom pomoći nego više pravnim nadomještanjem za stranku, koje je nužno da se održi sudski postupak.

Naime, zakonodavna analiza otkriva da postoje ozbiljni nedostaci u provođenju pravne pomoći u građanskim postupcima u Bosni i Hercegovini, pa su stoga u ovom pravcu djelovale entitetske ili neke kantonalne vlasti.

Sukladno navedenom, a i zahtjevu stvarne ravnopravnosti u ostvarivanju pravne zaštite, javlja se nužnim uvođenje instituta za pružanje pravne pomoći u građanskim stvarima svih stranaka slabog imovinskog stanja.

Razvijanje sustava i strukture održivog pravnog savjetovanja i besplatne pravne pomoći u građanskim stvarima u BiH s odgovarajućim prijedlogom zakonskog rješenja u ovoj oblasti postavlja jedan od zahtjeva Vijeća Europe i obveza koju je BiH prihvatila kao nužnu u oblasti reforme pravosuđa.

Jednakost u postupanju podrazumijeva da se svakoj strani mora dati razumna prilika da prezentira svoj slučaj, uključujući i svoje obveze, pod uvjetima koji je u znatnoj mjeri ne stavljaju u nepovoljan položaj "vis-a-vis" protustranke. Naime, neminovna je pravedna ravnoteža između strana, ali ne samo u tehničkom smislu, što opravdava razlog da se "neuka", a siromašna stranka izjednači sa strankom kojoj ne treba pravna pomoć ili sama može platiti troškove za pravnu pomoć. Pravo na pristup sudu podrazumijeva i "da su strane dovoljno obaviještene", kako

bi zahtjev siromašne neuke stranke bio osnovan. Nadalje, ovo pravo obuhvaća i mogućnost provjere odluka određenih drugih tijela.

Zbog navedenog, a u okviru reforme zakonodavstva u oblasti pravosuđa, potrebno je osigurati uvjete za kvalificirane, financijski opravdane i održive usluge besplatne pravne pomoći u građanskim predmetima za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, koje će pružiti kvalitetni pravni stručnjaci ili odvjetnici. Pružatelji pravne pomoći su pravni subjekti i institucionalna tijela koja su nadležna da se, u skladu s odredbama procesnih zakona u Bosni i Hercegovini, mogu pojavljivati kao puni procesni opunomoćenici u svim postupcima u kojima se ostvaruje pravo na pravnu pomoć. Poboljšanje pristupa pravdi u BiH rezultat je predloženih zakonskih rješenja, a ista predstavljaju daljnji korak i novu kvalitetu u razvoju i jamstvu jačanja vladavine prava.

III. - USKLAĐENOST PROPISA S EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Europski standardi zahtijevaju da svaki čovjek, tijekom odlučivanja o njegovu građanskom pravu i obvezi, ima pravo na pravedno suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim zakonom ustanovljenim sudom. Članak 6. EKLJP jamči pravo na pravedno suđenje, ali ne propisuje pravila, odnosno ona se trebaju regulirati prvenstveno domaćim zakonom.

Međutim, u skladu s praksom Suda iz Strasbourga, koji se poziva na članak 6. EKLJP, posebno se jamči pravo na besplatnu pravnu pomoć, ali tijela Konvencije ističu da efikasno pravo na pristup sudu može zahtijevati dodjelu pravne pomoći koju je potrebno ugraditi u državno zakonodavstvo.

Odredbe Konvencije reguliraju oblast "prava na pravedno suđenje" i "jednak pristup pravdi", što obvezuje sve države članice, ali svaka od njih individualno uređuje ovu oblast na način koji odgovara njezinom ustavnom sustavu, državnoj strukturi i sl.

Na korisnike iz članka 11. ovog zakona pri dodjeljivanju besplatne pravne pomoći u prekograničnim sporovima primjenjivat će se odredbe ovog zakona, a u skladu s međunarodnim propisima i obvezama Bosne i Hercegovine.

Posebne odredbe o pružanju besplatne pravne pomoći u prekograničnim sporovima usklađene s pravnom tečevinom Europske unije, bit će donesene nakon prijma Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

IV. - PROVEDBENI MEHANIZMI I OSIGURAVANJE POŠTIVANJA PROPISA

Provedba ovog zakona osigurana je kroz postojanje nadležnih tijela na entitetskoj, kantonalnoj i razini Brčko Distrikta, kao i tijela koje se ustanovljava ovim zakonom za pružanje pravne pomoći, u skladu s ovim zakonom, na razini Bosne i Hercegovine. Dakle, ovim zakonom se ustanovljava tijelo čije se nadležnosti sastoje u obvezi pružanja pravne pomoći korisnicima u opsegu i oblicima predviđenim zakonom.

Pravna pomoć je osobno pravo i važi samo za stranku kojoj je priznato i samo za postupak koji je priznat. Pravo na pravnu pomoć nije konačno, čime bi u cijelosti stranka bila oslobođena obveza, jer se predviđaju i izuzeci kada je stranka dužna nadoknaditi troškove. Besplatnu pravnu pomoć može dobiti samo fizička, a ne i pravna osoba. Ovo pravo mogu ostvariti stranke koje bi plaćanjem ovakvih usluga znatno umanjile sredstva iz kojih se izdržava stranka i članovi njezine obitelji.

U prijedlogu zakona određen je pojam i pravni status osoba prema kojima postoji obveza države i stručna pomoć će se pružiti nakon brižljive ocjene okolnosti iz kojih proizlazi pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Dakle, provođenje besplatne pravne pomoći osigurano je kroz već uspostavljene centre ili urede na razini entiteta, kantona ili Brčko Distrikta, a provođenje ovog zakona povjereno je Uredu za besplatnu pravnu pomoć Bosne i Hercegovine.

V. - KONZULTACIJE

Sličan zakon usvojen je u Brčko Distriktu BiH, Republici Srpskoj i većini kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine. Osnovan je Ured za pravnu pomoć Brčko Distrikta BiH, kao i u Zeničko-dobojskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, a u Republici Srpskoj je osnovan Centar i područni uredi pri svakom okružnom sudu, u skladu s praksom i standardima mnogih europskih zemalja te uvođenjem instituta besplatne pravne pomoći u zemljama okruženja. U iznalaženju i usuglašavanju najpovoljnijih zakonskih rješenja sudjelovali su predstavnici izvršne vlasti svih razina u Bosni i Hercegovini, a veliku kako savjetodavnu tako i tehničku potporu pružili su predstavnici međunarodnih organizacija te predstavnici nevladinog sektora.

Sukladno Pravilima za konzultacije, prijedlog Zakona bio je dostupan javnosti putem web-stranice Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, kojom prilikom nije bilo primjedbi niti sugestija. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine organiziralo je javnu raspravu na koju su pozvani članovi Ustavno-pravnog povjerenstva Zastupničkog doma i Ustavno-pravnog povjerenstva Doma naroda Parlamentarna skupština BiH, te: Zajedničko povjerenstvo za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Direkcija za europske integracije BiH, Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo pravde, Ministarstvo pravde Republike Srpske, Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta, Ministarstvo pravde Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo pravde Posavskog kantona, Ministarstvo za pravosuđe, upravu i radne odnose Kantona Goražde, Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo pravosuđa i uprave i lokalne samouprave Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstvo pravde Zapadnohercegovačkog kantona, Ministarstvo pravde i uprave Sarajevskog kantona, Ministarstvo pravde Kantona Livno, Ministarstvo pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona, Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona, Ured za besplatnu pravnu pomoć Republike Srpske, Ured za pravnu pomoć Tuzla, Ured za pravnu pomoć Odžak, Ured za pravnu pomoć Široki Brijeg, Odvjetnička komora FBiH, Odvjetnička komora Republike Srpske, Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Centar za jednakost i ravnopravnost spolova Republike Srpske, Helsinški odbor za ljudska prava Republike Srpske, Helsinški komitet za ljudska prava BiH, Helsinški parlament građana Banja Luka, Udruženje Vaša prava BiH, Centar civilnih inicijativa Sarajevo, Informativno-pravni centar Zvornik, Centar za ljudska prava Mostar, Fondacija lokalne demokratije Sarajevo, Forum građana Tuzla, Centar za pravnu pomoć ženama Zenica, Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova Republike Srpske.

Na javnoj raspravi je vođena diskusija kako o iskustvima i praksama u dosadašnjem pružanju besplatne pravne pomoći tijela u BiH, tako i o ključnim pitanjima na koja sam Zakon treba dati odgovor, te o pitanjima koja nisu riješena nacrtom Zakona. To se posebno odnosi na definiranje kriterija tko ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, kada će to pravo ostvarivati, mogućnost korisniku da sam izabere pružatelja besplatne pravne pomoći s liste, zastupanje pred sudovima ... Nakon javne rasprave, pismene komentare i sugestije dostavili su: UNHCR, Gender centar, Helsinški komitet za ljudska prava u BiH i Vaša prava BiH, pa je radna skupina koja je pripremala nacrt Zakona održala jedan sastanak na kome su većinom prihvaćene dostavljene sugestije. Naime, radna skupina se prilikom utvrđivanja i definiranja odredaba Zakona vodila sljedećim pitanjima:

- da se osigura nezavisnost pružatelja besplatne pravne pomoći;
- da se prilikom odlučivanja o pravu na pravnu pomoć ne komplicira i formalizira samo odobravanje, nego da ono bude što jednostavnije;
- da se vodi potreba o zaštiti principa jednakosti strana u postupku;
- da se vodi briga o samoj složenosti pravne oblasti u kojoj se pruža besplatna pravna pomoć;
- da su svima pod jednakim uvjetima dostupne osnovne informacije o pravima i obvezama i pravni savjeti.

Ističe se da su najveće primjedbe i negodovanje na nacrt Zakona od strane udruga (nevladin sektor), koje inzistiraju da se nacrtom Zakona omogući ravnopravno pružanje besplatne pravne pomoći udrugama koje su registrirane za to, te da se tim udrugama u proračunu BiH predvide sredstva za pružanje besplatne pravne pomoći.

Radna skupina je mišljenje da se financiranje rada udruga (nevladin sektor) ne može uređivati ovim propisom.

Na nacrt Zakona mišljenja su dali: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ured za zakonodavstvo, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine. Ured za zakonodavstvo u svom mišljenju sugerira da bi bilo svrsishodno da se osnivanje Ureda za besplatnu pravnu pomoć, kao samostalne upravne organizacije, uredi posebnim zakonom. Naime, zakoni entiteta i kantona kao i Brčko Distrikta BiH ovu oblast već su uredili i to upravo na način kako je predviđeno nacrtom Zakona. Cijenila se praksa i provedbe navedenih zakona, te smo mišljenja da je opravdano predloženo rješenje. Druge primjedbe Ureda za zakonodavstvo prihvaćene su i ugrađene u tekst nacrta. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine podržavaju donošenje ovog zakona. Kako je Bosna i Hercegovina potencijalni kandidat, Direkcija za europske integracije Bosne i Hercegovine je mišljenja da postoji obveza postupnog usklađivanja domaćeg zakonodavstva s *acquisem* EU-a, te nema potrebe za usporedni prikaz usuglašavanja, a predložena primjedba je prihvaćena i ugrađena, odnosno predloženi članak 57. je brisan.

Također, na nacrt Zakona mišljenje je dalo i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, te ističe da se nije moglo očitovati na nacrt Zakona jer nisu iskazana financijska sredstva. Ističemo da se radi o posebnom budućem proračunskom korisniku, te o obvezi donošenja više podzakonskih akata kojim će se urediti organizacija i rad Ureda za pružanje besplatne pravne pomoći. Ovim normativnim aktima će se precizirati kako TEKUĆI tako i KAPITALNI izdaci, te će isti biti dostavljeni na mišljenje Ministarstvu financija i trezora, i to u pravcu nastavka korespondencije kako je to sugerirano u dostavljenom mišljenju.

VI. - REVIZIJA POSTOJEĆIH PROPISA

Donošenje i primjena ovog zakona ne zahtijevaju izmjene postojećih propisa. S obzirom na to da su Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i veći broj kantona donijeli svoje zakone o uspostavljanju sustava besplatne pravne pomoći, koji nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona, svoje propise će donijeti Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni u Federaciji Bosne i Hercegovine koji iste nisu donijeli.

VII. - FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE PROPISA

Ovim zakonom je propisano da se sredstva za organiziranje i pružanje pravne pomoći osiguravaju u proračunu iz kojeg se financiraju tijela za pružanje besplatne pravne pomoći. Znači

da će entiteti i kantoni osigurati sredstva za provođenje svojih zakona, a provođenje ovog zakona je na teret proračuna Bosne i Hercegovine.

Nadalje, zakonom je predviđeno da službenici Ureda za pravnu pomoć Bosne i Hercegovine imaju pravo u skladu s odredbama ovog zakona pružiti svaki oblik pravne pomoći, osim zastupanja pred Sudom Bosne i Hercegovine i zastupanja u prekograničnim sporovima.

Nadalje, Ured će, nakon što odobri pomoć, u skladu s odredbama nacrtu izdati Nalog kojim se određuje vrsta i oblik pomoći koji se odobravaju i u kome navodi odvjetnika koji će pružiti pravnu pomoć. Ured će nakon pružene pravne pomoći izvršiti obračun i isplatu ukupnih troškova pravne pomoći. Važno je napomenuti da pružanje besplatne pravne pomoći putem odvjetnika neće dodatno opteretiti proračun Bosne i Hercegovine. Naime, u proračunu su već predviđena ova sredstva i isplaćuju se putem Suda u skladu s člankom 46. (postavljanje branitelja zbog slabog imovnog stanja) Zakona o kaznenom postupku. Bosne i Hercegovine. Ovim člankom je propisano da "Kad ne postoje uvjeti za obveznu obranu, a postupak se vodi za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna ili kada to zahtijevaju interesi pravičnosti bez obzira na propisanu kaznu, osumnjičenom, odnosno optuženom, će se, na njegov zahtjev, postaviti branitelj, ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove obrane." Dakle, ova sredstva se isplaćuju iz proračuna Bosne i Hercegovine. Nadalje, vid obrane predviđen ovim zakonom može dovesti i do ušteda sredstava jer će se obračun troškova zastupanja vršiti po tarifi koju na prijedlog ministra pravde donese Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, odnosno bit će predviđena posebna tarifa i to niža od odvjetničke tarife.

Način organiziranja pružanja pravne pomoći, broj zaposlenih i unutarnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Uredu bit će utvrđena pravilnikom, na temelju koga će se decidno moći precizirati visina potrebnih novčanih sredstava za provođenje ovog zakona.

Dakle, procjena sredstava za obavljanje poslova pružanja pravne pomoći bit će precizirana nakon što se pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdi koliko treba uposliti službenika i na koje pozicije, a sukladno tome će se planirati i visina sredstava za nabavu opreme.

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine u svom mišljenju broj 05-02-2-2652-2/12 od 9. 4. 2012. godine nije se očitovalo o financijskom aspektu na nacrt Zakona zbog nepostojanja ulaznih podataka relevantnih za davanje mišljenja.

Radi navedenog, slijedi postupanje po uputama:

da bi se stvorio realan i približno točan financijski okvir za pružanja besplatne pravne pomoći na državnoj razini, potrebno je izračunati ili na drugi način procijeniti zajedničke parametre. Prema odredbama Zakona, zajednički parametri su:

- broj očekivanih predmeta;
- relativni odnosi različitih vrsta postupka i sporova;
- jedinstvena tarifa (naknada) po vrstama postupka i sporova.

Naime, cijenili su se akti o uspostavljanju Ureda za pravnu pomoć u Brčko Distriktu, koji zastupa osobe slabijeg imovnog stanja u kaznenom, parničnom i izvanparničnom postupku, ali bez zastupanja i provođenja upravnog postupka i spora.

Prema odredbama Zakona, tijelo Bosne i Hercegovine je definirano kao "ustanovljeno tijelo čije se ovlasti sastoje u obvezi na pružanje pravne pomoći korisnicima ..." Bosna i Hercegovina će organizirati jedan „centar“ za pravnu pomoć u Sarajevu. Odnosno, nadležno tijelo za pružanje besplatne pravne pomoći pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom, je Ured za besplatnu pravnu pomoć Bosne i Hercegovine.

Ured neće imati svoj objekt, mada takvu mogućnost treba ostaviti otvorenom, ukoliko Kanton Sarajevo želi ustupiti građevinski objekt ili dio građevinskog objekta, privremeno ili trajno na korištenje. U svakom slučaju, u prvoj godini primjene Zakona ne očekuje se da će Ured imati cjeli ili dio objekta na trajnom ili privremenom korištenju.

Osiguranje sredstava za nabavu opreme zavisi od ukupnog broja zaposlenih u Uredu za pravnu pomoć BiH. Prema procjeni, Ured će imati osam zaposlenih radnika (1 diplomirani pravnik - direktor centra za pravnu pomoć, 4 diplomirana pravnika, 1 administrativni službenik, 1 računovođa sa VŠS spremom i 1 tehnički tajnik).

Svaki zaposleni treba imati računalo, odnosno potrebno je osam računala, čija ukupna vrijednost iznosi oko 16.000 KM, s uključenim PDV-om.

Za zaposlene treba osigurati i sljedeći uredski namještaj:

• radni stol (8 komada).....	3.200 KM
• radne stolice (8 komada).....	800 KM
• telefoni (5 komada).....	750 KM
• vitrine za dokumentaciju (5 komada).....	1.500 KM
• ostali namještaj.....	<u>750 KM</u>
Ukupno	7.000 KM.

Prema tome, za nabavu opreme za potrebe Ureda za pravnu pomoć BiH u prvoj godini primjene Zakona potrebno je 23.000 KM.

Zakup objekta, odnosno zakup poslovnog prostora, je vjerojatnija opcija osiguranja uvjeta za rad Ureda. Za takav broj zaposlenih potrebno je pet ureda od po 16 četvornih metara u Sarajevu. Prema procjeni, prosječna mjesečna zakupnina s PDV-om iznosi oko 1.500 KM, a u prvoj godini primjene Zakona iznosi oko 18.000 KM.

Ukoliko se ne bude plaćala zakupnina, nego se budu plaćali troškovi investicijskog održavanja, a potom obračunavala i amortizacija, tada će se planirani iznos smanjiti najmanje za 50%.

Za svaki od pet ureda nužno je osigurati prosječne uvjete za rad, što podrazumijeva osiguranje sredstava za sljedeće vrste troškova:

• troškovi električne energije (po 50 KM mjesečno)	600.00 KM
• troškovi toplotne energije (po 30 KM)	360.00 KM
• PTT troškovi i troškovi telefona (po 50 KM)	600.00 KM
• troškovi uredskog materijala (po 30 KM mjesečno)	360.00 KM
• ostale usluge (po 50 KM mjesečno)	600.00 KM.

Iz prednjeg proizlazi da za svaki od navedenih ureda treba osigurati najmanje 2.520,00 KM, odnosno za svih pet ureda u prvoj godini primjene Zakona ukupno oko 12.600,00 KM.

Bruto plaće se trebaju planirati vodeći računa o razvrstavanju u platne razrede i koeficijente u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine: direktor centra za pravnu pomoć - platni razred i koeficijent za izabrane i imenovane osobe od 5,51; 4 stručna savjetnika - platni razred i koeficijenti za stručno osoblje i državne službenike od 2,73, administrativni službenik - 1,40, jedan računovođa sa VŠS spremom - 1,70 i tehnički tajnik - 1,29.

Bruto plaće za platne razrede i koeficijente za jednu osobu od 5,51; 4 puta - koeficijenti od 2,73, jedna osoba s 1,40, jedna s 1,70 i jedna s koeficijentom 1,29. Imajući u vidu broj novoupisanih u Uredu, školsku spremu, potrebno radno iskustvo kao procent uvećanja za radni staž, poreze i doprinose, te važeći iznos, osnovice za obračun bruto plaće na godišnjoj razini bi iznosile oko 233.500,00 KM, a naknade za osam novoupisanih oko 37.500,00 KM.

Za ostale nespomenute rashode, zbog načela opreznosti, potrebno je planirati iznos od 10.000 KM.

Konačno, BiH će u prvoj godini primjene Zakona biti dužna osigurati ukupno:

oprema oko	23.000,00 KM
zakup poslovnog prostora oko	18.000,00 KM
osiguranje sredstava za redovne troškove oko	12.600,00 KM
naknade oko	37.500,00 KM
bruto plaće oko	233.500,00 KM
nespomenuti rashodi oko	10.000,00

.....
Ukupno: 334.600,00 KM.

Podrazumijeva se da se određene uštede mogu postići, ako se iz drugih izvora osiguraju sredstva, na primjer novčana sredstva se mogu osigurati od donatora, oprema od proračunskih korisnika BiH ili lokalnih zajednica itd.